

De rusteloze propaganda werd niet weinig vergemakkelijkt door Alfred Nobel's vorstelijke milddadigheid. Deze Zweedsche industrieel, die in 1895 stierf, bepaalde in zijn testament, dat jaarlijks het vijfde deel van de rente zijner nalatenschap, de kapitale som van $31\frac{1}{2}$ millioen kronen bedragend, zou worden uitgekeerd aan hem, diè „het meeste of beste voor de zaak der volkerenverbroedering, voor de afschaffing of vermindering der staande legers, als ook voor de vorming en verbreeding van vredescongressen gedaan heeft”.

Eerst recht begon echter de oorlog tegen den oorlog, toen de Czaar aller Russen, mee onder den invloed van Bloch's reuzenarbeid, in de Petersburger Regeeringsbode op 28 Augustus 1898 het beroemde *Manifest* publiceerde.¹⁾ In plechtstatige bewoordingen wendde zich de Russische Minister van Buitenslandsche Zaken, Graaf Muraview aldus uit naam van zijn gebiedster tot de aan het Russische hof verbonden vreemde gezanten:

„De handhaving van den algemeene vrede en eene mogelijke vermindering der buitensporige krijgstoerusting, die op alle natiën drukken, doen zich in den tegenwoordigen toestand der wereld voor als het ideaal, waarnaar alle regeeringen moeten streven.

De menschlievende en grootmoedige inzichten van Zijne Majesteit den Keizer, mijnen doorluchtigen meester, stemmen hiermede geheel in.

In de overtuiging, dat dit verheven doel aan de meest wezenlijke belangen en aan de gewettigde wenschen van alle mogendheden beantwoordt, meent de Keizerlijke regeering, dat

Veel materiaal is ook te vinden in het maandblad *Vrede door Recht*, dat door de wijze waarop het in de laatste jaren geredigeerd wordt recht op ernstige belangstelling heeft.

¹⁾ Wij nemen de Hollandsche vertaling over uit het reeds genoemd geschrift van Dr. de Visser.